

Effects of Drama-Based Supportive Training Programs on Social Self-Efficacy of Children in Regional Boarding Secondary School

Ayşegül Ulutaş¹, E. Hilal YAYAN²

İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü¹

İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü²

Abstract

Today, not all families have the opportunity to have a nuclear family structure. Increasingly, one of the parents is lost due to death, divorce, separation or abandonment, neglect and abuse. In addition, scattered population in Turkey, the fact that the majority lives in settlements such as villages, hamlets, nomad areas, and summer ranges, and the geographic obstacles and unfavorable climatic conditions especially in the Black Sea, Eastern and Southeastern Anatolia regions, diseases, economic troubles, and distant schools all affect lives and continuing education. In such cases, children may need support from an institution. The family function assumed by an institution can cause problems in the development of healthy social self-efficacy of adolescents. This study aims to investigate the effects of drama-based supportive training programs on social self-efficacy of adolescents in regional boarding secondary school. This semi-experimental study was conducted using pre-, post- and follow-up tests with a control group. The study group consists of 48 adolescents (24 in the experimental, and 24 in the control group) in the Malatya/Hekimhan/Kurşunlu Regional Boarding Secondary School. One-hour drama-based supportive training program was provided to children one day a week for ten weeks. The "Social Self-Efficacy Perception Scale (SSEPS)" was applied in order to measure the effect of the training program on children. Independent samples t-test was used in the two-group comparisons of the quantitative data having a normal distribution. The dependent groups t-test was used for the comparison of the variables with a normal distribution, and the Wilcoxon signed rank test was used for the intragroup comparison of the variables without a normal distribution. $P < 0.05$ and $p < 0.01$ were accepted as the level of significance. As a result of the study, it was revealed that the drama-based supportive training program provided to the children had a significant, and continuing effect on social self-efficacy of the children.

Keywords: Boarding school, child, social self-efficacy

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 18, No 1, 2017
pp. 176-187
DOI: 10.17679/inuefd.306511

Received : 13.07.2016

Revision1 : 20.02.2017

Accepted : 13.03.2017

Suggested Citation

Ulutas, A. ve Yayan, E. H. (2017). Effects of Drama-Based Supportive Training Programs on Social Self-Efficacy of Children in Regional Boarding Secondary School, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 18(1), 176-187. DOI: 10.17679/inuefd.306511

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Adolescents as well as their families and close circle are susceptible to be affected by the changes in the lives of children. The social self-efficacy, which refers to the perceptions of adolescents about their interpersonal relationships, is of importance (Schunk, 1991). The perception of the social self-efficacy is considered to be a factor that helps to adjust social competence in interpersonal relations. It contributes to the positive perception that helps individuals to develop healthy interpersonal relationships by demonstrating safe behavior in social situations (Southam-Gerow, 2014, Wallace & Alden, 1997). Today, not all families have the opportunity to have a nuclear family structure. Increasingly, one of the parents is lost due to death, divorce, separation or abandonment, neglect and abuse (Gander & Gardiner, 2010). In addition, scattered population in Turkey, the fact that the majority lives in settlements such as villages, hamlets, nomad areas, and summer ranges, and the geographic obstacles and unfavorable climatic conditions especially in the Black Sea, Eastern and Southeastern Anatolia regions, diseases, economic troubles, and distant schools all affect lives and continuing education. In such cases, children may need support from an institution. The family function assumed by an institution can cause problems in the development of healthy social self-efficacy of adolescents (Gündoğdu&Zeren, 2004, Kocayörük, 2012, Bıyıklı, 1995, Suğur&SaygıDoğru, 2010, Demirbilek, 2000).

Purpose

Considering the adolescence and boarding school together, it's important to be able to get through the sensitivity and changes of the period correctly. In this case, it is important for individuals to feel themselves socially capable. In the literature review, there were studies on adolescents in boarding schools (Marjane, 1999, Dekovic&Meesus, 1997, Fıncioğlu, 2005, Öztürk, Efe&Koparan, 2007, Şimşek, 2010, Coleman, 2003, Traş&Arslan, 2013); however, no study was found on the perceptions of social self-efficacy of adolescents supported by a drama-based training. It is thought that the results of this unique study will contribute to the existing literature, and will shed a light to researchers, who plan to conduct similar research. In addition, this study is of importance not only in terms of developing supportive training programs to improve the perception of social self-efficacy but also in terms of developing the criteria to be used in future evaluations. Therefore, the study aims to investigate the effects of drama-based supportive training programs on social self-efficacy of adolescents in regional boarding secondary school.

Method

This semi-experimental study was conducted using pre-, post- and follow-up tests with a control group. The study group consists of 48 adolescents (24 in the experimental, and 24 in the control group) in the Malatya/Hekimhan/Kurşunlu Regional Boarding Secondary School. One-hour drama-based supportive training program was provided to children one day a week for ten weeks. The "Social Self-Efficacy Perception Scale (SSEPS)" was applied in order to measure the effect of the training program on children. Independent samples t-test was used in the two-group comparisons of the quantitative data having a normal distribution. The dependent groups t-test was used for the comparison of the variables with a normal distribution, and the Wilcoxon signed rank test was used for the intragroup comparison of the variables without a normal distribution. $P < 0.05$ and $p < 0.01$ were accepted as the level of significance.

Findings

No statistically significant difference was found in the pre-test evaluation of the experimental and control groups ($p = 0.132$, $p > 0.05$). Pre-test scores of the control group were found to be higher than of the experimental group. The mean post-test score of the adolescents in the experimental group was 92.87 ± 9.27 , whereas the mean post-test score of the adolescents in the was 75.29 ± 11.36 points. The difference between groups was statistically significant ($p = 0.001$, $p < 0.01$). The 12.79 ± 8.09 points of increase between pre- and post-test SSEPS scores of the adolescents in the experimental group was statistically significant ($p = 0.001$, $p < 0.01$). According to the pre-test averages of the control group, the 12.00 ± 13.86 points of decrease in averages was found to be statistically significant. It can be said that, this statistical difference was stemmed from the higher mean pre-test score of the control group. According to the results, the mean post-test score of the experimental group higher than of the control group can be

explained by the effect of the drama-based supportive training program provided to the adolescents in the experimental group.

Discussion & Conclusion

No significant difference was found between the mean pre-test scores of the adolescents in the experimental and control groups in terms of perception of social self-efficacy, whereas there was a significant difference between the mean pre- and post-test scores in favor of the experimental group. It was observed that there was no significant difference between the mean post-test and follow-up test scores in the perceptions of social self-efficacy of the adolescents in the experimental group, indicating the outcome of the provided training program was permanent.

Yatılı Bölge Ortaokulunda Kalmakta Olan Çocukların Sosyal Özyeterliklerine Drama Temelli Destek Eğitim Programının Etkisi

Ayşegül Ulutaş¹, E. Hilal YAYAN²

Inönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü¹

Inönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü²

Öz

Günümüzde ailelerin tamamı anne, baba ve çocuğun birlikte yaşama olanağına sahip değildir. Giderek artan bir şekilde ebeveynlerden biri ölüm, boşanma, ayrılma ya da terk etme, ihmal ve istismar nedeniyle yok olmaktadır. Bunun yanında Türkiye’de nüfusun dağılımının dağınık olması, nüfusun önemli bir bölümünün köy, mezra, oba, yayla gibi yerleşim yerlerinde yaşaması, özellikle Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde iklimin elverişsiz olması gibi coğrafi engeller, hastalıklar, ekonomik sıkıntılar, okulun evlere uzak oluşu yaşamı ve eğitime devam etmeyi etkilemektedir. Bu nedenle çocuğun bir kurum tarafından bakımı gerekebilir. Aile işlevini bir kurumun devralması ergenin sağlıklı sosyal özyeterliğinin gelişiminde sorunlara neden olabilir. Bu araştırmada, Yatılı Bölge Ortaokulunda kalmakta olan çocukların sosyal özyeterliklerine drama temelli destek eğitim programının etkisini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada ön test-son test-izleme testi kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Malatya/Hekimhan/Kurşunlu Yatılı Bölge Ortaokulunda kalmakta olan 48 çocuk (24 deney, 24 kontrol) oluşturmaktadır. Çocuklara on hafta süre ile haftada bir gün bir saat Drama Temelli Destek Eğitim Programı uygulanmıştır. Eğitim programının çocuklar üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla “Sosyal Özyeterlik Algısı Ölçeği” uygulanmıştır. Normal dağılım gösteren niceliksel verilerin iki grup karşılaştırmalarında Bağımsız Gruplar t Testi kullanılmıştır. Normal dağılım gösteren değişkenlerin grup içi karşılaştırmalarında Bağımlı Gruplar t Testi, normal dağılım göstermeyen değişkenlerin grup içi karşılaştırmalarında ise Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Anlamlılık $p < 0.01$ ve $p < 0.05$ düzeylerinde değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda, ergenlere verilen drama temelli destek eğitim programının çocukların sosyal özyeterliği üzerine anlamlı etkisinin olduğu ve program sonrasında kalıcılığının devam ettiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yatılı okul, çocuk, sosyal özyeterlik

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 18, Sayı 1, 2017
ss. 176-187
DOI: 10.17679/inuefd.306511

Gönderim Tarihi : 13.07.2016
1. Düzeltme : 20.02.2017
Kabul Tarihi : 13.03.2017

Önerilen Atf

Ulutaş, A. ve Yayan, E. H. (2017). Yatılı Bölge Ortaokulunda Kalmakta Olan Çocukların Sosyal Özyeterliklerine Drama Temelli Destek Eğitim Programının Etkisi. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 176-187. DOI: 10.17679/inuefd.306511

GİRİŞ

Ergenlik dönemi, bireyin hayatında birçok açıdan değişimler yaşadığı karmaşık bir dönem olarak bilinir. Birey bu hassas evrede çocukluk ile yetişkinlik arasında gelişimini sürdürür. Hızlı bedensel gelişimi zamanla ruhsal ve toplumsal gelişim izler. Ergen, yeni ve daha olgun ilişkilere erişir. Özellikle akranlarıyla sosyal ilişkiler kurarak sosyal ilişki kurma becerileri geliştirir. Erkeksi veya kadınsı sosyal role erişir. Hızlı bedensel değişikliklerden dolayı bedenini kabul etmek ve etkili şekilde kullanmak durumundadır. Ailesinden ve çevresindeki kişilerden uzaklaşarak duygusal bağımsızlığa ulaşır. Bedenindeki hızlı değişimler nedeniyle birey sıkılgan ya da kaygılı olabilir. Çoğu zaman insanların kendilerini anlamadığını düşünür, duygusal dalgalanmalar görülür. Kabul görmek ve beğenilmek, akranlarıyla özdeşleşmek ister (Meggett, 2013). Erikson'un Kişilik Kuramında ergenlik dönemi, 'kimliğe karşı rol karmaşası' olarak ele alınmış ve bu dönemin kimlik oluşumunda önemli olduğu vurgulanmıştır. Bu nedenle birey yardıma, desteğe, dayanışmaya ve işbirliğine daha fazla ihtiyaç duyar. Yakın çevresinde aile, arkadaş veya yetkin kişiler bulunduğu zaman kendini daha iyi hisseder (Bacanlı, 2013; Kutlu, 2005; Köknel, 1999). Ergen, ailesi ve yakın çevresindeki kişiler ergenin yaşamındaki değişimlerden etkilenmeye duyarlıdır. Ergenlerin birbirleriyle ve çevreleriyle etkileşimlerinde kendilerini ilişkilerinde nasıl algıladıklarını ifade eden sosyal özyeterlik önem taşımaktadır. Sosyal öğrenme kuramının öncüsü Bandura, özyeterliği, kişilerin kendilerinden beklenen performansa ulaşmak için gerekli faaliyetleri düzenleme ve gerçekleştirme yeteneklerine ilişkin yargılar olarak tanımlamaktadır (Schunk, 2005). Özyeterlik algıları, bireylerin belirledikleri amaçlara ulaşmak için ne kadar çaba harcayacaklarını, karşılaştıkları zorluklarla yüz yüze kalma süreleri ve başarısızlık karşısındaki tepkilerini etkiler. Yaşamın her bir dönemi farklı yeterlik gerektirdiğinden özyeterlik algısı yaşamın değişik dönemlerinde gelişim göstermektedir. Öz yeterlik ile başarılı olabilmek arasında güçlü bir ilişkinin olması özyeterlik kavramının sıkça karşımıza çıkmasına neden olmaktadır (Pekdoğan ve Korkmaz, 2016). Bu süreçte kişi kendi gelişiminin açık analizini yaparak kendi özyeterlik algısını oluşturur. Ergenler, ergenliğin sonlarına doğru farklı sorumluluklar almak durumunda olduklarından birçok alanda beceri kazanmaları ve uzmanlaşmaları gerekmektedir (Bıkmaz, 2004; Bandura, 1994). Sosyal özyeterlik algısı, kişiler arasındaki ilişkilerde sosyal yeterliği ayarlamaya yardımcı bir faktör olarak değerlendirilir. Bireylerin sosyal olunması gereken durumlar için güvenli davranışlar göstererek sağlıklı kişiler arası ilişkiler geliştirebilmelerini destekleyen olumlu algıya katkı sağlar (Southam-Gerow, 2014; Wallace ve Alden, 1997).

Günümüzde ailelerin tamamı anne, baba ve çocuğun birlikte yaşama olanağına sahip değildir. Giderek artan bir şekilde ebeveynlerden biri ölüm, boşanma, ayrılma ya da terk etme, ihmal ve istismar nedeniyle yok olmaktadır (Gander ve Gardiner, 2010). Her çocuk bir aileye sahip olmayabilir. Bunun yanında Türkiye'de nüfusun dağılımının dağınık olması, nüfusun önemli bir bölümünün köy, mezra, oba, yayla gibi yerleşim yerlerinde yaşaması, özellikle Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde iklimin elverişsiz olması gibi coğrafi engeller, hastalıklar, ekonomik sıkıntılar, okulun evlere uzak oluşu yaşamı ve eğitime devam etmeyi etkilemektedir. Köyden kente göç sorunu yüzünden küçük yerleşim yerlerinde nüfus azalmaktadır. Bu durum buralarda yaşayan öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması için çözümleri gündeme getirmektedir. Çocuğun bir kurum tarafından bakımı gerekebilir. Eğitim, anne-babanın kaybı, uzun süreli hastalık, ekonomik nedenler, okulun yerleşim yerine uzaklığı bunlardan bazılarıdır. Bu problemlere bir çözüm olarak özellikle kalkınmada öncelikli yerleşim birimlerine yatılı veya gündüzlü eğitim veren Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO)'nın kurulması yoluna gidilmiştir. Bu okullarda öğrencilere eğitim-öğretim, yeme, içme, barınma, sağlık hizmeti vb. olanaklarda sağlanmaktadır. "Yatılı ilköğretim bölge okulu, nüfusu az, dağınık, okulu bulunmayan yerleşim yerlerindeki zorunlu öğrenim çağındaki öğrencilerin parasız yatılı, burslu okulun bulunduğu çevresindeki öğrencilerin gündüzlü olarak öğrenim gördükleri ilköğretim okuludur" (Resmi Gazete, 2003, 25212). Çok çeşitli nedenlerle kurulan yatılı okullar, diğer örgün eğitim kurumlarından her yönüyle farklılık göstermektedir. Bu farklılıkların en önemlisi; yatılı okullarda yaşamın yirmi dört saat sürmesidir. Diğer okullar belirli bir saatte açılıp belirli bir saatte kapanırken yatılı okullar sürekli olarak açıktır. Bu okullar aynı zamanda öğrencilerin barındıkları evleridir. YİBO'lar 2012 yılında 4+4+4 sistemine uygun hale getirilerek ilkök, ortaokul ve imamhatip ortaokulu olmak üzere ayrılmıştır (Resmi Gazete, 2012, 28360). Normal şartlarda bir çocuğun yetiştirilmesi ve eğitilmesinde birinci derecede yükümlülük aileye; aile çeşitli nedenlerle olmadığında ise devlete düşer. Aile işlevini bir kurumun devralması ergenin sağlıklı sosyal özyeterliğinin gelişiminde sorunlara neden olabilir. Anne-baba yokluğu, ergenlerin temel psikolojik ihtiyaçlarını karşılamalarına engel olmakla birlikte sosyal özyeterliklerini de olumsuz yönde etkiler. Yatılı okulda yaşamaya başlamasıyla birlikte kurum bakımının ergenler üzerinde

olumsuz etkileri de ortaya çıkmıştır; çünkü aileden uzak sosyal yaşam içinde bulunmak ve sosyal açıdan kendini yetersiz hissetmesi onların olumsuz davranışlar sergilemelerine yol açabilmektedir (Gündoğdu ve Zeren, 2004; Kocayörük, 2012; Bıyıklı, 1995; Suğur ve Saygı Doğru, 2010; Demirbilek, 2000). Bu nedenle kurumda yaşayan ergenlerin yaşadıkları problemlerin en aza indirilmesi, kendilerini sosyal ve duygusal açıdan yeterli hissetmeleri için ergenlere rehberlik yapılarak kurum bakımı altında olan ergenlere her türlü desteğin verilmesi gerekir (Aral, Gürsoy ve Yıldız Bıçakçı, 2006).Toplumun geleceğini oluşturan ergenlerin sevgi, saygı, anlayış içinde gelişimlerinin sağlanması toplumda katılımcı, kendine güvenen, üretken bireyler olmaları açısından değerlidir (Auroba, 2005; Adana ve Kutlu, 2009).

Ergenlik dönemi ve yatılı okul birlikte ele alındığında dönemin hassaslığını ve değişimlerini doğru şekilde geçirebilmek önemlidir. Bu durumda bireyin kendini sosyal açıdan da yeterli hissetmesi önem kazanır. Alan yazın incelendiğinde yatılı okulda kalmakta olan ergenlerle ilgili çalışmaların (Marijane, 1999; Dekovic ve Meesus, 1997; Fırıncıoğlu, 2005; Öztürk, Efe ve Koparan, 2007; Şimşek, 2010; Coleman, 2003; Traş ve Arslan, 2013) yapıldığı görülmüş; ancak ergenlerin sosyal özyeterlik algılarının drama temelli eğitimle desteklendiği çalışmaya rastlanmamıştır. Elde edilen sonuçların mevcut literatüre katkı sağlayacağı, özgün bir çalışma olacağı ve benzer araştırmalar yapacak araştırmacılara ışık tutması açısından yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırma, sosyal özyeterlik algısını geliştirmeye yönelik bir destek eğitim programı geliştirmek, ileride yapılacak değerlendirmeler için ölçütler geliştirmek açısından önemlidir. Bu nedenle araştırmanın amacı, yatılı bölge ortaokulunda kalmakta olan çocukların sosyal özyeterlik düzeylerine drama temelli destek eğitim programının etkisini incelemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir. Deney ve kontrol grubundaki çocukların Sosyal Özyeterlik Algısı Ölçeğine ilişkin;

- ön test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmakta mıdır?
- son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmakta mıdır?
- ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmakta mıdır?
- son test ve izleme testi puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Drama Temelli Destek Eğitim Programı'nın ergenlerin sosyal özyeterliklerine etkisinin incelenmesinde ön test-son test-izleme testi kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel araştırma, bilimsel yöntemler içinde en kesin sonuçların elde edildiği araştırmadır. Araştırmacı, karşılaştırılabilir işlemler uygulayarak işlemlerin etkisini inceler. Ön test ve son test kontrol gruplu modelde gruplar yansız atama ile oluşturulmuştur. Deney ve kontrol gruplarında bağımlı değişkenlere ilişkin deney öncesi ve deney sonrası ölçümler yapılır (Karasar, 1995).Araştırmanın bağımsız değişkeni Drama Temelli Destek Eğitim Programı; bağımlı değişkeni ise ergenin sosyal özyeterlik algısıdır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Malatya Hekimhan Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Kurşunlu Yatılı Bölge Ortaokulunda kalmakta olan, on hafta süre ile çalışmaya katılmayı kabul eden ve ergenler içinden tesadüfen atanarak belirlenen 13-14 yaş grubu 48 ergen (24 deney-24 kontrol) oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan ergenlerin %43.8'i kız, %56.2'si erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Ergenlerin %64.6'sının çekirdek aileye sahip olduğu, %10.4'ünün tek ebeveynli olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan ergenlerin hepsinin kardeşe sahip olduğu, %22.9'unun bir, %39.6'sının iki kardeşi bulunurken, %22.9'unun üç, %14.6'sının dört ve üstü kardeşe sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Ergenlerin Sosyo-Demografik Özellikleri

		Sayı	%
Cinsiyet	Kız	21	43,8
	Erkek	27	56,2
Aile tipi	Çekirdek aile	31	64,6
	Geniş aile	12	25,0
	Tek ebeveynli aile	5	10,4
Kardeş sayısı	Bir	11	22,9
	İki	19	39,6
	Üç	11	22,9
	Dört ve üstü	7	14,6

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu ve Sosyal Özyeterlik Algısı Ölçeği kullanılmıştır.

1- Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu'nda çocukların cinsiyeti, aile tipi ve kardeş sayısına yönelik sorular yer almaktadır.

2- Sosyal Özyeterlik Algısı Ölçeği (SÖZYE)

Sosyal Özyeterlik Algısı Ölçeği (SÖZYE), Smith ve Betz (2000) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Özbay ve Palancı (2001) tarafından yapılmıştır. Ölçek, ergenlerin geniş bir sosyallik tanımlaması içerisinde sosyal özyeterlik algılarını ölçebilmeyi amaçlar. Ölçek 25 maddelik olup, sosyal etkileşim, arkadaşlık ilişkileri, sosyal girişkenlik, kalabalık önünde rahat olabilmek, gruba katılabilme ve sosyal destek/yardım sunabilme gibi boyutları içerecek yapıda hazırlanmıştır. Beşli dereceleme şeklinde oluşturulmuş olup; hiç güvenim yok (1) ve tamamen güvenim var (5) arasında cevaplanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan sosyal özyeterlik algısının yüksekliğini ifade etmektedir. Ölçekte olumsuz ifade bulunmamaktadır. Ölçekten alınan en düşük puan 25, en yüksek puan 125'tir.

Güvenirlilik, bir ölçme aracının aynı özelliği her uygulandığında aynı sonucu verecek şekilde ölçebilmesidir (Yılmaz ve Sünbül, 2003). Bir ölçme aracının güvenirliliği için iki temel ölçüt, "değişik zamanlarda elde edilen puanlar arasındaki tutarlılık" ve "aynı zamanda elde edilen cevaplar arasındaki tutarlılık" olarak açıklanabilir (Büyükoztürk, 2011). Bir ölçeğin bu ölçütleri karşılama düzeyini incelemek için iç tutarlılık güvenirliliği, test-tekrar test güvenirliliği, paralel formlar (iki yarı test) güvenirliliği ve gözlemciler arası uyum güvenirliliğine başvurulur (Çepni, 2007). SÖZYE'nin güvenirliliğini belirlemek amacıyla test-tekrar test güvenirlilik katsayısı ve Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Yapı geçerliğine yönelik gerçekleştirilen çalışma sonucunda orijinali 25 madde olan ölçeğin 25 maddesi bir faktör altında korunarak varyansın %44.2'sini açıkladığı görülmüştür. İç tutarlılık yöntemi ile güvenirlilik katsayısı 0,89; test tekrar test yöntemi ile güvenirlilik katsayısı 0.82 olarak hesaplanmıştır (Özbay ve Palancı, 2001). Bulunan değerlerle ölçeğin güvenirliliğinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilmektedir (Özbay ve Palancı, 2001; Tavşancıl, 2006; Büyükoztürk, 2011).

Bu araştırma kapsamında yapılan güvenirlilik analizleri sonucunda Cronbach Alfa (α) değeri, toplam puan için 0.96 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı ne kadar yüksek olursa ölçekte bulunan maddeler birbiriyle o ölçüde tutarlı olmakta ve ölçeğin aynı özelliğin öğelerini yoklayan maddelerden oluştuğunu göstermektedir. Likert tipi bir ölçekte yeterli sayılabilecek güvenirlilik katsayısının mümkün olduğunca 1'e yakın olması gerekmektedir (Büyükoztürk, 2011). Yapılan analizler sonucunda ölçme aracının güvenirliliğinin yüksek olduğu söylenebilir.

3- Drama Temelli Destek Eğitim Programı İçeriği

Program geliştirmeden önce yatılı bölge ortaokulunda kalmakta olan ergenlerin sosyal özyeterliklerine yönelik ihtiyaç belirleme çalışması yapılmış ve en çok hangi konularda bilgilendirilmeye gereksinim duydukları belirlenerek programın içeriği oluşturulmuştur. Programın içeriğinde ergenlerin gelişim seviyelerine ve ihtiyaçlarına uygun, onların sosyal yeterlik algılarına yönelik drama etkinlikleri bulunmaktadır. Belirlenen konular drama temelli etkinliklerle desteklenerek hazırlanmıştır. Programın geliştirilmesinde yedi uzmanın görüşü alınmıştır. Uzmanlardan programda yer alan ergenlere yönelik etkinliklerin amaçlara uygunluğu, oturum içeriğinin konuyu yansıtmadaki yeterlilik durumu, oturumlar arasındaki geçişlerin uygunluğu, yönergelerin açıklık ve anlaşılabilirliği konusundaki görüşlerini "uygun", "kısmen uygun" ve "uygun değil" şeklinde değerlendirmeleri ve görüşlerini açıklama bölümünde belirtmeleri istenmiştir. Program uzman görüşleri doğrultusunda düzeltilmiş ve uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Program, Ekolojik Sistemler Kuramı temelinde, ergenlerin birbirlerine ve çevrelerine yönelik sosyal davranışları ile ilgili literatür incelenerek hazırlanmıştır. Programın temel felsefesi ekolojik sistemler yaklaşımıdır. Ekolojik sistemler bakış açısı, her bir etkileşim grubunda bireylerin birbirlerini karşılıklı olarak etkilediklerini savunmaktadır (Boemmel ve Briscoe, 2012; Bekman, 2000). Sosyal özyeterliğe ilişkin drama temelli destek eğitim programı, kurum personeli, arkadaşlar, sosyal gruplar, öğretmenler ve sosyal ağlara yönelik konuları içerir. Sosyal desteklerle yakın ilişki gereksinimi ve başkalarıyla birlikte olma gereksinimi doyurularak ergende olumlu duygulanım artırılmaya çalışılmıştır. Konular belirlendikten sonra etkinliklerin gerçekleştirilmesinde kullanılacak gözlem, gösteri, rol oynama, anlatım ve gösterip yaptırma gibi yöntem ve teknikler belirlenmiş ve Drama Temelli Destek Eğitim Programı geliştirilmiştir. Oturumlarda tanışma, program hakkında bilgi verme, kişilerarası bağ oluşturabilme, iletişim becerilerini geliştirme, çekingen davranışların farkına varıp bu davranışları istedik yönde geliştirebilme, ilişkilerinde beden dilini

kullanabilme, olumlu ve olumsuz sosyal davranışların farkına varabilme, farklılıkları kabullenmek, olumsuz davranışları ortadan kaldırarak olumlu sosyal davranışların ortaya çıkmasını desteklemek hedeflenmiştir. Etkinliklerin drama temelli hazırlanmasının nedeni aktif öğrenmeyi kolaylaştırmak, ezberle dayalı öğrenmeye engel olmak, konuların içeriğindeki bilgilere ulaşmada onlara yardımcı olmak, oturumları tekdüze olmaktan çıkarmak, kişiye kendini rahatça ifade etme fırsatı sunmak dolayısıyla çocuklarda istedik yönde davranış değişiklikleri sağlamaktır. Bu çalışmalar kapsamında çocuklarla uygulamalı çalışmalar yapılmıştır. Programda Destek Eğitim Programı, araştırmacılar tarafından 10 hafta boyunca her bir hafta haftada bir saatlik oturumlar şeklinde yürütülmüştür.

Verilerin Toplanması

Yatılı Bölge Ortaokulunda kalmakta olan ergenlerin sosyal özyeterliklerine Drama Temelli Destek Eğitim Programı'nın etkisini incelemek amacıyla deney ve kontrol grubundaki ergenlere "Sosyal Özyeterlik Algısı Ölçeği" ön test olarak bireysel uygulanmıştır. Ön test sonrasında deney grubundaki ergenlere on hafta boyunca haftada bir saatlik oturumlarla Drama Temelli Destek Eğitim Programı uygulanmıştır. Kontrol grubundaki ergenler herhangi bir deneysel işleme tabii tutulmadan araştırmaya katılmışlardır. Eğitim programının uygulanmasının ardından deney ve kontrol grubundaki ergenlere "Sosyal Özyeterlik Algısı Ölçeği" son test olarak bireysel uygulanmıştır. Son test uygulandıktan dört hafta sonra deney grubundaki ergenlere "Sosyal Özyeterlik Algısı Ölçeği" izleme testi olarak bireysel uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan deney ve kontrol grubundaki ergenlerin "Sosyal Özyeterlik Algısı Ölçeği" ön test ve son test puanları kayıt formuna kaydedilmiş ve bilgisayar ortamında istatistiksel analizler yapılmıştır. Elde edilen verileri analiz etmek için SPSS (Statistical Program for Social Sciences) 22 paket programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar (ortalama [Ort], standart sapma [SD],) kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verileri değerlendirmek için uygun istatistiksel analizin kullanılması, araştırmacının güvenilirliğini artırır ve sonuçların tutarlı bir şekilde yorumlanmasını sağlar (Çepni, 2007). İstatistiksel sonuçlar elde etmek için araştırmada elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin test edilmesi gerekir. Normallik testlerinde Eğrilik, Diklik, D' Agostino-Pearson, Anderson-Darling, Ki-kare, Lilliefors, Kolmogorov-Smirnov, Jargue-Bera ve Shapiro-Wilk testleri kullanılabilir. Shapiro-Wilk testi diğer testlerden daha güçlü olarak gözlemlenir. Normal ve normal olmayan dağılımlar birlikte ele alındığında Shapiro-Wilk testi diğer testlere göre en iyi sonucu verir ve örneklem sayısının $7 < n \leq 2000$ ölçütüne uyduğu durumlarda önerilir (Büyüköztürk, 2011; Şencan, 2005). Niceliksel verilerin normal dağılıma uygunlukları, Shapiro-Wilk testi ile sınanmıştır. Normallik testleri sonrasında kullanılacak istatistiksel analiz yöntemleri belirlenmiştir. Normal dağılım gösteren niceliksel verilerin iki grup karşılaştırmalarında Bağımsız Gruplar t Testi kullanılmıştır. Normal dağılım gösteren değişkenlerin grup içi karşılaştırmalarında Bağımlı Gruplar t Testi, normal dağılım göstermeyen değişkenlerin grup içi karşılaştırmalarında ise Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Anlamlılık $p < 0.01$ ve $p < 0.05$ düzeylerinde değerlendirilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, Yatılı bölge ortaokulunda kalmakta olan ergenlerin sosyal özyeterliklerine drama temelli destek eğitim programının etkisi incelemek amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgular tablolarla sunulmaktadır.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubunda Sosyal Özyeterlik Ölçeği Puanlarına İlişkin Ön Test, Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

	Deney Grubu (n=24)	Kontrol Grubu (n=24)	Test değeri	p
Ön Test	80,08 ±14,67	87,29±17,78	t: 1,316	^a 0,132
Son Test	92,87±9,27	75,29±11,36	t: 0,143	^a 0,001*
Test değeri; p	Z: -3,431; ^b p: 0,001*	Z: -4,375; ^b p: 0,001*		
Erişi Puanı	12,79±8,09	-12,00±13,86	Z: -7,567	^b 0,001*

Tablo 2'de deney ve kontrol grubundaki ergenlerin Sosyal Özyeterlik Algısı Ölçeği puanına ilişkin ön test, son test puanlarının karşılaştırılmaları görülmektedir. Ölçekten alınan puan yükseldikçe ergenin sosyal özyeterlik algısı yükselmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının ön test değerlendirilmesinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0.132$; $p>0.05$). Kontrol grubunun ön test puanlarının deney grubundan daha yüksek olduğu görülmektedir.

Deney grubundaki ergenlerin son test puan ortalaması 92.87 ± 9.27 iken kontrol grubunun son test puan ortalaması 75.29 ± 11.36 'dır. Gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p=0.001$; $p<0.01$). Deney grubundaki ergenlerin SÖZYE puan ortalamalarında ön test ortalamalarına göre son test puan ortalamasındaki 12.79 ± 8.09 'luk artış istatistiksel olarak anlamlılık göstermektedir ($p=0.001$; $p<0.01$). Kontrol grubunun ön test ortalamalarına göre son test ortalamasındaki 12.00 ± 13.86 'lık azalma istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Elde edilen bu istatistiksel farkın kontrol grubunun ön test puan ortalamasının yüksek olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Destek eğitimi uygulamalarına yönelik yapılan benzer çalışmalarda, sosyal ilişkilere ilişkin uygulanan eğitim programlarının ergenlerin sosyal özyeterliklerinde kayda değer artış oluşturduğu görülmüştür. Canter ve Sanderson (1999), bireylerin kişisel olarak değer verdikleri aktivitelere katılmalarının bireylerin iyi oluşlarına destek verdiğini, bu davranışsal katılımın kişinin kendi koyduğu ve kültür tarafından değer verilen amaçlarda ilerlemesini, karşılıklı sosyal kazanımların olduğu diğer insanlarla iletişimi ve psikolojik iyi oluş açısından yararlar sağladığını saptamıştır. Marijane (1999), terapinin öz-yeterliliğe etkisini ve terapinin öğrenme davranışları üzerindeki etkisini incelemiş ve terapi uygulamasının öz-yeterliliği arttırdığı sonucunu bulmuştur. Decovic ve Meeus (1997), ergenlik dönemindeki bireylerin aileleri ve arkadaşlarıyla kurdukları ilişkiler üzerine bir araştırma yapmışlardır. Yaşları 12 ile 18 arasında değişen 508 ergen ve ailesi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma sonucunda ebeveynleriyle yakın ilişkiler kuran ergenlerin sosyal yeterlik algılarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca bu ergenlerin, ebeveynleriyle yakın ilişki içinde olmayan akranlarına göre, arkadaşlarıyla olan ilişkilerinden daha memnun oldukları ortaya çıkmıştır. Fırıncıoğlu (2005), Adlerian odaklı grupla psikolojik danışmanın ergenlerin sosyal yetkinlik beklentisi düzeylerini yükseltmedeki etkisini incelemek amacıyla hem betimsel hem deneysel yöntem kullanarak bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın sonucunda deney grubuna uygulanan Adlerian odaklı grupla psikolojik danışmanın öğrencilerin sosyal yetkinlik beklentisi düzeylerini yükseltmede etkili olduğu görülmüştür. Efe (2007), 14-16 yaş grubu bireylerde spor çalışmalarının sosyal yetkinlik beklentisi ve atılganlık üzerine olan etkisini araştırmıştır. Deney grupları haftada iki gün dokuz ay temel spor çalışmalarına alınmıştır. Kontrol grubundaki 125 öğrenciye herhangi bir eğitim verilmemiştir. Araştırma sonucunda dokuz ay boyunca uygulanan spor çalışmalarının, 14-16 yaş grubu bireylerin sosyal yetkinlik beklentisi ve atılganlık düzeylerini arttırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Öztürk ve Şahin (2007), spor yapan ve yapmayan 9-13 yaş grubu bireylerin sosyal öz-yeterlik puanlarını karşılaştırmışlardır. Araştırma sonunda takım sporu yapan ve spor yapmayan öğrencilerin sosyal öz-yeterlik puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Coleman (2003), ergenlerde sosyal yetkinlik beklentisi düzeyini, anne-babaya bağlılık ve arkadaşlık ilişkilerini incelediği çalışmasında, 5. ve 6.sınıfa devam eden 67 kişilik erken ergen grubuna demografik değişkenler için kişisel bilgi formu, aile ve arkadaş bağlılık ölçeği, çocuklar için yetkinlik beklentisi ölçeğinin sosyal yetkinlik beklentisi alt ölçeği ve arkadaş mağduriyet ölçeği uygulamıştır. Araştırmada sosyal yetkinlik beklentisi puanı düştükçe ergenin arkadaşlarına olan bağlılığının azaldığı saptanmıştır. Traş ve Arslan (2013), ergenlerde sosyal yetkinliğin, algılanan sosyal destek açısından incelenmesi amacıyla yaptıkları araştırmanın sonucunda sosyal yetkinlik ile arkadaş, aile ve öğretmenden algılanan sosyal destek arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca arkadaş, aile ve öğretmenden algılanan sosyal desteğin, sosyal yetkinliği anlamlı düzeyde yordadığı ortaya çıkmıştır. Şimşek (2010), Yatılı İlköğretim Bölge Okulu ve ailesi yanında kalan 8. sınıf öğrencilerinin okul türü ve cinsiyete göre akran ilişkileri, sosyal destek algıları ve yaşam doyumlarını belirlemek amacıyla yaptığı araştırma sonucunda; Yatılı İlköğretim Bölge Okulunda kalan ergenlerin aile ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri ailesi yanında kalan ergenlerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Erath, Flanagan, Bierman ve Tu (2010), yaptıkları araştırmada erken ergenlik döneminde karşılıklı arkadaşlık ilişkileri ile sosyal kaygı ve düşük sosyal özyeterlik arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda erken ergenlikte ikincil arkadaşlıkların düşük sosyal özyeterliliğe neden olduğu ortaya çıkmıştır. Öztürk, Efe ve Koparan (2007), 14-16 yaş grubu kızlarda hentbol çalışmalarının sosyal yetkinlik becerileri üzerine etkisini inceledikleri araştırmada 9 ay boyunca uygulanan hentbol çalışmalarının, 14-16 yaş grubu kızların Sosyal özyeterlik becerilerini arttırmada olumlu etken olduğunu saptamıştır. Allison, Dwyer ve Makin (1999), 9-11 yaşları arasında olan öğrencilerin, fiziksel

aktiviteye katılmaları, beden eğitimi dersleri, diğer okullarla olan aktiviteleri, engellerin farkında olma ve aşabilme, okul dışındaki faaliyetleri ile sosyal yetkinlik beklentisi arasındaki ilişkiyi incelemişler. Fiziksel aktiviteye katılım ile sosyal yetkinlik beklentisi arasında anlamlı ilişki olduğunu vurgulamışlardır. Yapılan çalışmaların sonuçlarına göre ve bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre deney grubunun son test ortalamasının kontrol grubunun son test ortalamasından yüksek olması deney grubundaki çocuklara verilen drama temelli destek eğitiminin etkisi ile açıklanabilir. Eğitim programının içeriğinde yer alan kişilerarası bağ oluşturabilme, iletişim becerilerini geliştirme, çekingen davranışların farkına varıp bu davranışları istendik yönde geliştirebilme, ilişkilerinde beden dilini kullanabilme, olumlu ve olumsuz sosyal davranışların farkına varabilme, farklılıkları kabullenme olumsuz davranışları ortadan kaldırarak olumlu sosyal davranışların ortaya çıkmasını destekleme ile ilgili etkinliklerin deney grubunda yer alan çocukların sosyal özyeterliklerinde artışı sağladığı söylenebilir.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Grubunda Sosyal Özyeterlik Ölçeği Puanlarına İlişkin Son Test ve İzleme Testi Puanlarının Karşılaştırılması

	Deney Grubu (n=24)			Test değeri	p
	Son Test	İzleme Testi	Son Test-İzleme Testi		
	Ort±SD	Ort±SD	Ort±SD		
Toplam	92,87±9,27	87.20±6,20	-5.66±5.99	t: 4.634	*0,162*

^cPaired Samples Test

*p<0,01

Tablo 3 incelendiğinde, SÖZYE puan ortalamasında deney grubunda son test ortalama puanına göre izleme testi puan ortalamasında 5.66±5.99 düşüş istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p=0.162; p>0.01). Elde edilen sonuçlara göre son test ve izleme testi arasında dört haftalık süre içerisinde drama temelli destek eğitim programının deney grubundaki ergenler için sosyal özyeterlik algısını geliştirmelerinde kalıcılığın devam ettiği söylenebilir.

Kalıcılığın devam etmesinde, destek eğitimi programının başkaları ile yakın ilişki kurma, drama ile öğretmen, arkadaş, kurum çalışanları, sosyal gruplarda gerçeğe yakın deneyimler kazanmış olmaları ve bu deneyimlerin devamını getirebilmeleri, programa ergenlerin gerekli ilgiyi göstermeleri, eğitim programı süresinin ergenlerde sosyal özyeterlik becerileri konusunda kalıcı izli davranış değişiklikleri bırakmak için yeterli olması, programdan öğrendiklerini sosyal hayatlarına aktarabilmiş olmaları etkili olmuş olabilir; çünkü drama, bireylere duygu, düşünce ve davranış kazandırması (Somers, 1994; Üstündağ, 1996), bireylerin birbirleri ile iletişime geçmesi (Adıgüzel, 2015), bireylerin özgüvenini ve cesaretini artırması (Ulubey, 2015) bakımlarından oldukça büyük önem taşımaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma yatılı bölge ortaokulunda kalmakta olan ergenlerin sosyal özyeterliklerine drama temelli destek eğitim programının etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Deney ve kontrol grubundaki ergenlerin sosyal özyeterlik algısı ön test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı, son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu, ön test-son test puan ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Deney grubundaki ergenlerin sosyal özyeterlik algısı son test ve izleme testi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı ve uygulanan eğitim programı sonrası alınan sonuçların kalıcı olduğu görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde, Drama Temelli Destek Eğitim Programının yatılı bölge ortaokulunda kalmakta olan ergenlerin sosyal özyeterlikleri üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Ergenlere drama etkinliklerinin temelinde olduğu eğitim verildiğinde birbirleri ile etkileşime girme fırsatı verildiğinde, desteklendiğinde, onlara rehberlik edildiğinde sosyal özyeterlik becerileri bakımından geliştikleri, bu konuda bilgi ve beceri düzeylerinin arttığı görülmüştür. Eğitim alan deney grubu ve almayan kontrol grubu karşılaştırıldığında deney grubunun lehine gerçekleşen fark, uygulanan Drama Temelli Destek Eğitim Programı'nın amacına ulaştığını gösterir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda araştırma sonuçlarına ve araştırmacılara yönelik öneriler getirilebilir:

Kurum personeline belli aralıklarla sosyal özyeterliğe ilişkin hizmet içi eğitim verilmelidir. Yapılacak araştırmalarda ergenlere daha uzun süre eğitim verilerek kısa ve uzun süreli eğitim programlarının etkileri karşılaştırılabilir. Araştırma deneysel bir çalışma olarak yapılmıştır. İleride yapılacak araştırmalarda Drama Temelli Destek Eğitim Programı'nın ergenlerin özyeterlik algısı üzerine etkisinin inceleneceği çalışmaların içerisine nitel çalışmalar da eklenerek çalışmanın güvenilirliği artırılabilir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda pekiştirici drama etkinlikleri düzenli aralıklarla uygulanıp uzun süredeki etkisi araştırılabilir. Yetiştirme yurdu çalışanlarına drama temelli eğitim ile ilgili hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenebilir. Eğitim programının daha etkili sonuçlara ulaşabilmesi için grup etkinlikleri yapılarak eğitim verilecek kişi sayısı azaltılabilir, eğitimin uygulama süresi artırılabilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Adana, F. ve Kutlu, Y. (2009). Anne-Baba Tutumlarının Adölesanların Kendilik Kavramı Üzerine Etkisi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi.12(2): 18-24.
- Adıgüzel, Ö. (2015). Eğitimde Yaratıcı Drama (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Allison K.R.,Dwyer J.J. ve Makin, S. (1999). Self-efficacy and Participation in VigorousPhysical Activity by Highschool Students. Health Education & Behavior, 1: 26.
- Aral, N., Gürsoy, F. ve Yıldız Bıçakçı, M. (2006). Yetiştirme Yurdunda Kalan ve Kalmayan Kız Ergenlerin Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.5(15): 10-19.
- Auroba, O. (2005). Benlik. İstanbul: Metis.
- Bacanlı, H. (2013). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Pegem Akademi.
- Bandura, A. (1994). Self-Efficacy. Encyclopedia of Human Behaviors. 4, 71-84. New York Academic Press.
- Bekman, S. (2000). Eşit Fırsat Anne-Çocuk Eğitim Programının Değerlendirilmesi. İstanbul: AÇEV.
- Bıkmaz, F. (2004). Özyeterlik İnançları. Eğitimde Bireysel Farklılıklar. (Kuzgun, Y.,Deryakulu, D. Ed.). Ankara: Nobel.
- Bıyıklı, L. (1995). Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve S.O.S Çocuk Köyleri. Özel Eğitim Dergisi. 2(1): 3-10.
- Boemmel, J. veBriscoe, J. (2012). Web questprojecttheoryfactsheet of uriebronfenbrenner. National Louis University. 05 Mayıs 2016 tarihinde <http://blog.lib.umn.edu/cpstudy/cpstudy/Bronfenbrenner%20article%205.9.2001.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Akademi.
- Canter, N. veSanderson, C. A. (1999). Life TaskParticipationandWell-being: TheImportance of TakingPart in Daily Life. SeeKahreman et. al. 230-43.
- Coleman, P. K. (2003). Perceptions of Parent-Child Attachment, Social Self- efficacyand Peer Relationships in MiddleChildhood. Infantand Child Development, 12, 351-368.
- Çepni, S. (2007). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş. Trabzon: Celepler.
- Decovic, M. ve Meeus, W. (1997), "Peer Relations in AdolescenceEffets of ParentingandAdolescents' Self-Concept", Journal of Adolescence. 20 (2), 163-176.
- Demirbilek, S. (2000). Korunmaya Muhtaç Gençlerin Topluma Kazandırılmasında Yetiştirme Yurtları. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 15(2): 137-152.
- Efe, M. (2007). 14 -16 Yaş Grubu Bireylerde Spor Çalışmalarının Sosyal Yetkinlik Beklentisi ve Atılganlık Üzerine Etkisi.Doktora Tezi, UludağÜniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Erath, S. A.,Flanagan, K. S., Bierman, K. L. ve Tu, K. M. (2010). FriendshipsModeratePsychosocialMaladjustment in SociallyAnxiousEarlyAdolescents. Journal of AppliedDevelopmentalPsychology. 31: 15-26.
- Fırıncioğlu, H. (2005). Adlerian Odaklı Grupla Psikolojik Danışmanın Öğrencilerin Sosyal Yetkinlik Beklenti Düzeyleri Üzerindeki Etkisine Yönelik Deneysel Bir Çalışma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Gander, M. J. veGardiner, H. W. (2010). Çocuk ve ergen gelişimi. (B. Onur, Çev.). Ankara: İmge.
- Gündoğdu, M. ve Zeren, Ş. G. (2004). Yetiştirme Yurdunda ve Ailesinin Yanında Kalan Ergenlerin Kimlik Gelişimlerinin Karşılaştırılması. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 3(22): 57-65.
- Karasar, N. (1995). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Kocayörük, E. (2012). Öz-Belirleme Kuramı Açısından Ergenlerin Anne Baba Algısı ile Duyuşsal İyi Oluşları Arasındaki İlişki. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 4(37): 24-37.
- Köknel, Ö. (1999). Ergenlik Dönemi. Ana Baba Çocuk Okulu. İstanbul: Remzi.
- Kutlu, M. (2005). Yetiştirme Yurdu Yaşantısı Geçiren Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 3(24): 89-109.

- Marijane, F.(1999). AplayTherapyInterventionAndItsRelationshipto Self-efficacyand Learning Behaviors. Ebsco Host Research Databases AcademicSearchPremier, Professional School Counseling.2(3): 194-205.
- Meggitt, C. (2013). Çocuk Gelişimini Anlamak.(E. Kantemir, Çev.), İstanbul: Optimist.
- Öztürk, F., Efe, M. ve Koparan, Ş. (2007). 14-16 Yaş Grubu Kızlarda Hentbol Çalışmalarının Sosyal Yetkinlik Beklentisi ve Atılganlık Üzerine Etkisi. HacettepeSpor Bilimleri Dergisi. 18(4):147-155.
- Öztürk, F. ve Şahin, Ş. K. (2007). Spor Yapan ve Yapmayan 9-13 Yaş Grubu Bireylerin Sosyal YetkinlikBeklentisi Puanlarının Karşılaştırılması (Bursa Örneği). İlköğretim Online. 6(3), 469-479.
- Palancı, M. ve Özbay, Y. (2001). Sosyal Öz-Yeterlik Ölçeği, Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Kaygı Problemlerini Açıklama ve Gidermeye Yönelik Oryantasyonlu Bir Yardım Modelinin Geliştirilmesi.Doktora Tezi,KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Pekdoğan, S. ve Korkmaz, H. İ. (2016). Improving the Perception of Self-Sufficiency towards Creative Drama. European Journal of Educational Research. 5(3): 101-108.
- Resmi Gazete (2003). Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Yayınlandığı Tarih: 22.07.2012. (25212). 30.06.2016 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/07/20120721-9.htm> adresinden erişilmiştir.
- Resmi Gazete (2012).Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Yayınlandığı Tarih: 21.07.2012. (28360). 30.06.2016 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/07/20120721-12.htm> adresinden erişilmiştir.
- Schunk, D.,Meece, J. (2005). Self-efficacy Development in Adolescences. Self-efficacy Beliefs of Adolescents, 71-96.
- Somers, J. (1994). Drama in the curriculum. London: Cassel Educational Limited.
- Southam-Gerow, M. A. (2014). Çocuklarda ve Ergenlerde Duygusal Düzenleme. (M. Şahin ve M. Artıran, Çev.). Ankara: Nobel.
- Suğur, N. ve Saygı Doğru, E. (2010). Korunma Altındaki Çocukların Aile ve Devlet Algısı Üzerine Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi.65(1):115-133.
- Şencan, H. (2005). Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlilik ve Geçerlik. Ankara: Seçkin.
- Şimşek, D. (2010). Yatılı İlköğretim Bölge Okulu ve Ailesi Yanında Kalan İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Akran İlişkileri, Sosyal Destek Algıları ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi.Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Traş, Z. ve Arslan, E. (2013). An Investigation of Perceived Social Support and Social Self Efficacy in Adolescents. Elementary Education Online. 12(4): 1133-1140.
- Ulubey, Ö. (2015). Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi programının yaratıcı drama ve diğer etkileşimli öğretim yöntemleri ile uygulanmasının akademik başarıya ve demokratik değerlere bağlılığa etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Üstündağ, T. (1996). Yaratıcı dramının üç boyutu. Yaşadıkça Eğitim Dergisi.19(95): 19-23.
- Wallace, S. T. ve Alden, L. E. (1997). Social Phobia and Positive Social Events the Price of Success. Journal of Abnormal Psychology. 3(106): 416-424.
- Yılmaz, H. ve Sünbül, A. M. (2003). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. Ankara: Mikro.

İletişim/Correspondence

Yrd. Doç. Dr. Ayşegül ULUTAŞ
aysegul.ulutas@inonu.edu.tr